

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2022/2023-71)

19 AĞUSTOS DÜNYA İNSANI YARDIM GÜNÜ (2023)

İnsani yardım, yardıma ihtiyacı olan insanlara maddi, teknik ve manevi destek sağlamaktır. İnsani yardımlar etkilenen nüfus, ırk, etnik grup, din, cinsiyet, yaş, milliyet veya siyasi görüşe bakılmaksızın tarafsız bir şekilde yürütülür.¹

19 Ağustos 2003'te Irak'ın başkenti Bağdat'ta bulunan bir otele düzenlenen bombalı saldırıda, aralarında Birleşmiş Milletler (BM) Genel Sekreteri'nin Irak Özel Temsilcisinin de bulunduğu 22 insani yardım çalışanı hayatını kaybetmiştir. Bundan beş yıl sonra, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu 19 Ağustos'u Dünya İnsani Yardım Günü (WHD) olarak ilan etmiştir. Dünya İnsani Yardım Günü her yıl, krizlerden etkilenen insanların hayatta kalması, refahı ve onuru ile yardım çalışanlarının güvenliği ve emniyeti için savunuculuk yapmak üzere insani yardım sisteminin dört bir yanından ortakları bir araya getiren bir temaya odaklanmaktadır. Dünya İnsani Yardım Günü, Birleşmiş Milletler İnsani İşler Koordinasyon Ofisi (OCHA) tarafından yürütülen bir kampanyadır.²

2023 yılında ezici çatışma, ölümcül iklim krizi, kolera ve COVID-19 gibi salgınlar, rekor düzeyde açlığa ve insanların yerinden edilmelerine neden olmuş, yoksulluğu kötüleştirmiş ve kadın ve kız çocukları için eşitliği daha fazla ulaşılmaz hale getirmiştir.³ Dünya çapında her 23 kişiden biri insani yardıma ve korumaya ihtiyaç duymaktadır.⁴ Günümüzde her zamankinden daha fazla insanın insani yardıma ihtiyacı vardır. Şu anda küresel düzeyde 100 milyonun üzerinde insan zorunlu olarak yerinden edilmiş durumda olup 345 milyon kişi ise ciddi derecede gıda güvencesizliği ile karşı karşıya kalmaktadır.⁵

Doğu ve Güney Afrika, en fazla insani yardıma ihtiyaç duyan nüfusa sahiptir (76,8 milyon). Dünya nüfusunun % 1'inden fazlası (103 milyon insan) yerinden edilmiş durumda bulunmaktadır. Mülteci ve sığınmacıların yaklaşık üçte ikisi gıda krizi yaşayan ülkelerden gelmekte ve tüm mültecilerin yaklaşık ¼'ü en az gelişmiş ülkelerde barındırılmaktadır. Afetler, sel ve kuraklık gibi aşırı hava olayları dünya çapında zorunlu yerinden edilmelerin çoğundan sorumludur. Şiddetli çatışmalar, özellikle yerleşim yerlerinde patlayıcıların kullanıldığı durumlarda, siviller üzerinde ağır bir bedel ödemeye devam etmektedir. Çocuklar özellikle savunmasız olmaya devam etmekte; okullara ve hastanelere yönelik saldırıların sayısı artmaktadır. Bunun yanı sıra yardım çalışanlarına yönelik şiddet de artmaktadır ve öldürülenlerin % 98'i kendi ülkelerinde çalışan insanlardır.³

Birleşmiş Milletler İnsani İşler Koordinasyon Ofisi (OCHA) tarafından hazırlanan Küresel İnsaniyet Raporu'nda insani yardıma ihtiyaç duyan, ulaşılması hedeflenen kişi sayısı ve yardımı gerçekleştirmek için ihtiyaç duyulan bütçe her yıl ön görülmektedir.^{3,6,7} (Tablo 1)

¹ [İnternet] https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/what/humanitarian-aid_en Erişim Tarihi: 09.08.2023

² [İnternet] <https://www.un.org/en/observances/humanitarian-day> Erişim Tarihi: 09.08.2023

³ [İnternet] <https://reliefweb.int/report/world/global-humanitarian-overview-2023-enaresfr> Erişim Tarihi: 09.08.2023

⁴ [İnternet] <https://www.unocha.org/> Erişim Tarihi: 09.08.2023

⁵ [İnternet] <https://www.unfpa.org/events/world-humanitarian-day> Erişim Tarihi: 09.08.2023

⁶ [İnternet] <https://reliefweb.int/report/world/global-humanitarian-overview-2021-enarfres> Erişim Tarihi: 10.08.2023

⁷ [İnternet] <https://reliefweb.int/report/world/global-humanitarian-overview-2022> Erişim Tarihi: 10.08.2023

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2022/2023-71)

Tablo 1. 2021-2022-2023 Yılları Küresel İnsaniyet Raporlarında Yardıma ihtiyaç Duyan, Ulaşılması Hedeflenen Kişi Sayısı ve Yardımı Gerçekleştirmek İçin İhtiyaç Duyulan Bütçe

Küresel İnsaniyet Raporu Yılı	İnsani Yardıma İhtiyaç Duyan Kişi Sayısı (milyon)	Ulaşılması Hedeflenen Kişi Sayısı (milyon)	Yardıma Gerçekleştirmek İçin İhtiyaç Duyulan Bütçe (US Milyar Doları)
2021	235	160	35
2022	274	183	41
2023	339	230	51.5

2022'de insani yardım çalışanları, Ukrayna'da yaklaşık 15,4 milyon insanı desteklemek için teslimatları hızlandırmıştır. 2023 yılının başından bu yana ise insani yardımlar Afganistan'da 17 milyon, Nijerya'da 2,8 milyon ve Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nde 2,5 milyon kişiye ulaşmıştır. Bunlar çok büyük çaplı yardım operasyonları olma niteliğini taşımaktadır.⁸ 2023 yanıt planlarında Doğu ve Güney Afrika kıtası ülkeleri, Libya, Irak, Ukrayna, Etiyopya, Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Haiti, Lübnan, Mozambik, Afganistan, Yemen, Honduras ve Myanmar öncelikli hedefler arasına alınmıştır.³

Türkiye'de Kahramanmaraş merkezli 6 Şubat depremleri 11 ili fiziksel, sosyal ve psikolojik olarak derinden etkilemiştir. 9.1 milyon kişi bu depremden doğrudan etkilenmiştir. 50.000 insan hayatını kaybetmiş olup 107.000 kişi yaralanmıştır. 3 milyon nüfus ise evlerinden ve yaşadığı bölgeden ayrılmak zorunda kalmıştır. Türkiye hükümeti depremden hemen sonra uluslararası yardım çağrısında bulunmuştur. Bu çağrıyla birlikte yerel kuruluşlar uluslararası kurum ve kuruluşlar ile birlikte afet bölgesinde ortak çalışmalar yaparak iyileşme sürecine katkıda bulunmuşlardır. Türkiye'de deprem sonrası uluslararası düzeyde yapılan insani yardımlar ve müdahaleler şu şekildedir:⁹

- ❖ Toplamda 5.4 milyon insana ulaşılmıştır.
- ❖ 500.000 nüfusa geçici yerleşim desteği sağlanmıştır.
- ❖ 23.000 kişiye sağlık hizmetleri sunulmuştur.
- ❖ Gıda güvencesi sağlanan 2.7 milyon insan beslenme hizmetinden yararlanmış.
- ❖ 1.4 milyon kişiye su ve sanitasyon hizmetleri sağlanmıştır.
- ❖ 597.000 nüfusa çok amaçlı nakdi yardım yapılmıştır.

Afganistan, Venezuela, Yemen, Ukrayna, Sahra Altı Afrika boyunca ve dünyanın diğer birçok yerinde krizler ve felaketler meydana geldiğinde, yerel topluluklar her zaman ilk müdahale edenlerdir. Günümüz insani krizlerinin ölçeği, herhangi bir bireyin, hükümetin veya kuruluşun kapasitesini aşan bir boyutta olup bunlar ancak ortak çabalarla ele alınabilir.¹⁰

2023 yılı Dünya İnsani Yardım Günü için **"Ne Olursa Olsun"** (No Matter What) teması belirlenmiştir. "Ne Olursa Olsun" sloganı ile insanların kim olduğu ve nerede yaşadığına bakılmaksızın hizmet edilen topluluklarla omuz omuza durularak insani yardımların devam etmesi gerekliliğine odaklanılmıştır.¹¹

⁸ [İnternet] <https://press.un.org/en/2023/sgsm21852.doc.htm> Erişim Tarihi: 10.08.2023

⁹ [İnternet] <https://reliefweb.int/report/turkiye/turkiye-earthquake-2023-humanitarian-response-overview-30-june-2023-entr> Erişim Tarihi: 10.08.2023

¹⁰ [İnternet] <https://www.iom.int/world-humanitarian-day-2022> Erişim Tarihi: 10.08.2023

¹¹ [İnternet] <https://2023.worldhumanitarianday.org/> Erişim Tarihi: 10.08.2023